

SANT FELIU DE GUÍXOLS 1706-1714

(Guerra de Successió)

BENET JULIÀ i FIGUERAS

INTRODUCCIÓ

Durant la Guerra de Successió, la població en estar allunyada dels camps de batalla hauria continuat la seva vida normal si no hagués patit el pas de les tropes, les molèsties dels allotjaments amb les consegüents servituds d'alimentació dels soldats i llurs cavalcadures, tributs, saqueigs, i els forts i continuats impostos, sobretot per part de l'armada francesa.

La guerra començà l'any 1706 amb la continuació de les Corts Generals Catalanes presidides pel pretendent, l'arxiduc Carles, on obtingué una forta ajuda econòmica més un donatiu voluntari.

Aquell temps, Barcelona fou la capital política dels aliats amb una abundància de monedes i una vida social refinada, en són un exemple les representacions musicals com l'estrena, entre d'altres, del drama pastoril *Dafni* del Maestro Rincón de Astorga a l'edifici de la Llotja de Mar a instàncies del cavaller protector de la Reial Capella de Música D. Joan de Boxadors, comte de Savellà, un dels destacats prohoms del pretendent.

Altres manifestacions palatines foren les caceres reials i és on vull anar a parar en aquesta exposició a causa de la relació que tingueren els jurats de Sant Feliu en la col·laboració i les corresponents despeses que hi hagué als boscos de Llagostera quan l'arxiduc anà a Girona.

EBE: Estudis del Baix Empordà.

AHPG: Arxiu Històric Provincial de Girona.

ACG: Arxiu de la Catedral de Girona.

I així, el clavari de la vila guixolenc a notà: “Compte del que se gastà per la vinguda del rei nostre senyor a la vila de Llagostera com també per adobar els camins per la cacera de Sant Grau el gener de 1710”, que resumint diu així: “Pagat a 30 minyons pels camins de Sant Grau, catorze carnisseres i mitja de peix a remetre a Llagostera, quatre lliures de tocino per als caçadors, aportar roba per als llits a l'esmentada vila, una i mitja carga de vi, alls, pebre, clavell, canyella, nous moscades, vuit carnisseres i mitja de moltó, tretze lliures de farina d'arròs, catorze lliures d'arròs, dues lliures de pebre picant, una lliura de sucre, pa, safrà, bacallà i quatre cargues més de vi, un bot de vinagre, vint-i-tres pans de ral i sis pans de sou. Total gastat: 143 lliures i 6 sous”.

JURATS

L'abat del monestir benedictí, com sabem, era el senyor de la vila i els jurats, els seus administradors⁽¹⁾. A principi d'any, el ninou, un vailet treia amb la mà de dins una conca amb aigua els rodolins amb els noms dels guixolencs que aquell any formarien el Consell municipal o Universitat. Cobrava cinc sous com a gratificació.

Nomenats tots els càrrecs, hi havia l'acte de jurament i a continuació una missa; el sacerdot cobrava, segons el clavari, quinze sous.

Cada juradesc estava format per tres persones, una de cada mà, extretes de les bosses de les mans major, mitjana i petita; el de la primera mà era el jurat en cap de cada any i estava format per la gent socialment i econòmicament representativa de Sant Feliu, que acostumaven a ser, com ja es comprèn, de nombre reduït en comparació amb les altres dues. De 1706 tenim la llista de les persones que tenien dret a estar insaculades aquell any i que eren les següents: Joan Tauler, doctor en medicina; Mateu Pellisser i Custurer, doctor en dret; Geroni Axandri, notari i secretari de la Universitat; Didac Hosta, cirurgià; Benet Pellisser, negociant; Antoni Bas; Geroni Ayguavivas; Nicolau Roffí, i Benet Ayguavivas Valmanya.

CLAVARI

Aquest personatge era l'encarregat de tenir la clau de la caixa de cabals de la casa de la vila i, per tant, de cobrar i pagar tots els ingressos i les despeses fetes pels jurats en l'administració de la Universitat guixolenc. Se'n conserven multitud de documents de diversos pagaments que havien de venir autoritzats per la firma d'un jurat qualsevol, si la quantitat era modesta com la indicada per pagar el vailet del ninou, però, solament per la del jurat en cap, si la xifra era respectable com podien ser les lliures abonades per les despeses de la cacera reial de Llagostera. L'únic

(1) Vegi's pàg. 71 i seg., volum XVI d'EBE

inconvenient d'aquests comprovants és la falta de les dates en què foren emesos.

Algunes de les partides d'ingressos a la caixa del clavari provenien de l'arrendament de les diferents gabelles que hi tenien dret. N'hi havia algunes d'importants, com eren la de mercaderia i peix, la de carnisseria, la de fleca i també la d'aiguarent.

El fet de recordar aquesta darrera, ens permet exposar-ne i comentar-ne algun detall interessant. Així, teníem que la majoria de guixolencs que podien cultivaven una peça de vinya més o menys extensa d'acord amb les seves possibilitats, la qual cosa ajudava a l'economia domèstica. Per aquest motiu, hi havia el tribut anomenat *de l'embotament del vi*. Com a exemple tenim que l'any 1706 es declararen unes 3.624 cargues d'aquest líquid, que donaren a l'erari local la xifra de 324 lliures i 5 sous, mentre que el vi entrat de fora, aportà 302 lliures i 6 sous.

De tota aquesta quantitat de vi, a part de la de consum usual per a la població, la resta s'usava en l'elaboració de l'aiguarent, producte d'obtenció fàcil i de mercat ampli entre els anglesos, que a son torn el col·locaven als països nòrdics. Per la seva importància, trobarem el raïm esmentat com a indicador en el tribut del delme, com més endavant exposarem.

Finalment, la demostració que el cultiu de la vinya era una activitat popular la tenim en una declaració de vi embotat fet per 315 guixolencs o caps de famílies. Va d'unies 80 cargues declarades per Ramon Albert, 50 per Benet Ayguavivas, 45 per Salvador Ruscada i va disminuint fins a quedar en quantitats modestes d'1 o 2 cargues.

En relació amb el vi entrat de fora, es declara que procedia de les poblacions de Vilanova, Sitges, Llavenera, Vilassar, València, etc. Segons P. Vilar, foren anys beneficiosos per als productors de vins i aiguarents.

Un altre comentari interessant a fer en relació amb els arrendaments de les diferents gabelles, és la presència de persones catalogades com a traginers, menestralia discretament acomodada, fet que els permetia tenir matxos, mossos i carruatges per poder practicar el transport. Vicens i Vives ens indica que foren els traginers catalans i valencians els qui salvaren de la fam Madrid, a mitjan segle, traslladant els sacs de blat des de la costa a l'interior de la Meseta, procés que no s'hauria organitzat de cop i volta, sinó més aviat aprofitant una experiència i una organització anteriors. Per això, disset traginers guixolencs que es presentaren a les subhastes d'aquests anys guanyaren en quaranta-dues ocasions, i demostraren gaudir d'una solvència econòmica notable, puix que necessitaven presentar fermança per poder firmar el corresponent contracte amb els jurats, a part d'un esperit comercial, ja que tant els trobem en subhastes modestes com per exemple en la de la llenya i carbó i en d'altres de més importants, com la de mercaderia i peix.

I tot això ens permet presentar una relació de famílies de traginers que, a més a més, obtingueren la recaptació de les corresponents gabelles a què havien concorregut. Foren: Joan i Miquel Caymó; Joan i Josep Arxer; Grau i Vicens Roffí; Jacinte, Agustí i Joan Lluc Salamó; Feliu i Raimon Forest; Grau Ribas; Joan Bernich; Narcís Montaner; Joan Teixidor; Benet Moner; Pere Palahí; Isidre Fonellet; Joan Carbó; Narcís Andreu; Rafael Nadal; Josep Errero i Pere Pau.

Una altra menestralia acomodada era la dels homes de mar, patrons d'embarcacions; no els trobarem mai, però, en cap subhasta perquè les seves llargues estades de navegació no els haurien permès de controlar la gabella assignada en el cas d'haver-se presentat. Era en la seva activitat nàutica on a vegades s'ajuntava la de mercader, fos pel seu compte o com a representant d'un grup de participants.

Tornant als ingressos de la Universitat guixolenca, recordem que en èpoques de calamitats, com epidèmies i guerres, els jurats a vegades es veien obligats a disposar de més diners; imposaven llavors les anomenades *talles* que corresponien a cada habitant d'1 a 3 sous per 100 de fortuna personal, prèviament assignada per una comissió. Altres tributs eren el delme o desena part de la collita de grans i raïms, concepte que lliga amb la nota anterior de la valoració de la vinya. Si la falta de monedes persistia, encara hi havia el redelme o segon delme sobre cosa ja delmada. Per a les persones de mar que no tenien producció de grans ni de raïms hi havia un tant per barcada. A la fi de la guerra, amb l'aclaparament produït per les exigències de les tropes franceses, s'imposà de cobrar el quinze i el vintè sobre els esmentats grans i raïms per poder pagar l'anomenada *estancilla*, tribut destinat a mantenir la tropa que ara ocuparia el país.

COSTUMS

Els pobles, amb els anys, guarden uns costums que es van transmetent d'un segle a l'altre. A Sant Feliu passà igual, però, la documentació que es conserva, o almenys la que tenim consultada, no ens permet exposar-ne els més típics com podien ser les celebracions de carnaval o els balls a la plaça pública -gallardes?, els quals són citats en altres escrits.

Com observarem, la gran majoria de costums tradicionals anotats pel clavari tenen un fons religiós, com era habitual en aquella època. Ja hem vist que el dia del ninou, amb l'elecció del nou consell municipal de tradició medieval, hi havia el jurament amb una missa a continuació. Més endavant, pel dia de la Candelera, el clavari descriu haver donat cera per la diada, com cada any. Per la Quaresma i a causa d'una deixa l'any 1583 del mercader Anton Riera de quinze lliures anuals per gastar en bons predicadors per aquestes diades, trobem cada any un contracte dels jurats amb un orador sagrat de prestigi reconegut en aquell moment i, així, hi ha

anotat el P. Jaume Matas de l'orde de Sant Agustí per la Quaresma del 1706; el P. Joan Bassó, també del mateix orde, pel 1707 i 1708; el P. Anton Massó, trinitari del convent de Barcelona i fill de la nostra vila pels anys 1709 i 1710; el P. Serra, mínim, que ho féu el 1712 i el 1713.

Del diumenge de Rams hi ha la presència dels jurats en les cerimònies religioses amb la seva palma, mentre que pel Dijous Sant hi ha les corresponents compres de dos quintars (uns vuitanta quilograms) de teies per a la processó, més ciris rojos, blancs i candeles vermelles per anar a adorar els monuments. Igualment, es pagaren pel dia de Corpus teies, ciris i un refresc amb ametlles torrades, segons factura de l'adroguer Marià Sicars.

Per la festa del gloriós sant Feliu -a la qual a vegades s'uneix sant Sebastià- la festa devia ser grossa, ja que les despeses foren elevades, però desconeixem les dels darrers anys de guerra.

Els guixolencs també es recordaven dels seus difunts; el clavari anota l'any 1708 haver pagat 11 lliures i 16 sous sense explicitar res més, mentre que el 1713 paguen les "absoltes com de costum en els Guíxols i en l'església". Aquests responsoris en aquell racó de la platja eren dedicats a la memòria dels que s'havien perdut en el mar?

D'ajuda a la gent necessitada de la població es practicava, entre d'altres manifestacions, l'entrega del pa de l'almoïna el dissabte de Nadal. També cada any hi havia una aportació, el motiu de la qual desconeixem, a les monges caputxines del convent de Girona. Acostumava a ser mig quintar de bacallà i una carga de vi. L'any 1706, per dificultats, en lloc del bacallà s'enviaren nou mesures de sal. Continua igualment el costum de pagar l'hospitalera per tocar cada vespre l'oració a les cantonades.

NOTA MARÍTIMA

Aquell temps, la flota marítima de Sant Feliu era molt modesta, però segurament no tant com la que es troba en l'estadística feta el 1715 a instàncies de les autoritats felipistes i on consten solament set bastiments amb cinc llondros i dues tartanes (2). Perquè es pot suposar que al llarg d'aquells anys de guerra es perderen d'una forma o altra algunes d'aquestes embarcacions com ens demostra la nota dels jurats sobre un llagut amb vuit homes, que per ordre del coronel que devia haver-hi a la vila portaren cartes "al camp del duc de Pópuli i foren capturats per un bastiment armat de Barcelona on els posaren a les presons".

En altres ocasions, les embarcacions topaven amb naus franceses procedents del golf de Roses, on la seva plaça militar es mantingué sempre fidel a Felip V, cosa que els permetia tenir un refugi segur i poder actuar

(2) AHPG. Notaria de Sant Feliu de Guíxols, 31/V/1715.

en cors. Igualment, en altres ocasions, foren les naus magribines les que atacaren els nostres llaguts; aquesta intranquil·litat va motivar el costum d'enviar uns propis a les poblacions veïnes per donar un avís de moros. Aquesta inseguretat a les nostres costes originà la presència a la vila de galeres (any 1707), el capità de les quals destacà tres homes al molí de les Forques, cada nit, destinats a la vigilància. Per altra banda, la Universitat féu gestions per poder entrar en el cors que s'estava organitzant a la ciutat comtal, enviant el seu secretari Geroni Axandri com a síndic de la vila per a les corresponents gestions. Posteriorment obsequiaren amb vi moscat D. Miquel de Pinós pel seu interès en l'assumpte.

Les naus guixolenques són anomenades *llaguts* en els documents que hem consultat, però no aclareixen si són amb coberta o sense; nosaltres suposem que són de les primeres -tipus llondros, tartanes, quetxos- per les diferents missions encarregades. I així, hi ha anotat que per la primavera de 1707, tretze llaguts anaren a Mataró per carregar ovelles i, posteriorment, uns altres onze per carregar farina, tot per al servei de sa Majestat, mentre que l'any 1710, dos llaguts desembarcaren 7.600 bales d'artilleria i ulteriorment en dues ocasions se sortejaren per rodolins dotze bastiments per anar de missió al cap del riu Ter.

Caldria citar igualment les nombroses actuacions per transportar soldats, malalts o nafrats (ferits) i presoners, a més de dones i mainada dels voluntaris coneguts amb el nom de *miquelets*, tropa irregular que es desplaçava acompanyada de la família. Per això, tot aquest tragi obligà, fins i tot, a comprar alguns llaguts el 1712.

RELACIONS JURATS-MONESTIR

De sempre hi havia hagut moments de certes diferències entre els jurats i el convent, car recordem que l'abat, a més de ser el cap superior de la petita comunitat benedictina, era el rector o guia espiritual del poble i, finalment, la mitra abacial guixolenca era també el senyor alodial i campal del terme confirmat en el procés del castell termenat. Però, com més endavant tractarem, a l'estiu de 1708 la cosa s'agreujà en ser assaltada l'església i esberlada la seva porta per una turba amb les autoritats al davant. Perquè a la vila hi havia dues faccions: una dels addictes dels monjos, formada per famílies guixolenques que tenien parents a l'orde, per vilatans el treball dels quals en depenia i, finalment, per les persones que en els seus testaments deixaven com a marmessors figures destacades del convent local, cosa impensable si no haguessin tingut la seva confiança. Perquè cal remarcar que la riquesa urbana i rústica local estava molt repartida en contrast amb altres poblacions de la comarca, on la majoria de les propietats tingueren tendència, amb el temps, a acumular-se en

poques mans, cosa que indica una liberalitat en la conducta d'alguns abats (3).

L'altra facció estava formada per menestrals i gent econòmicament influent, cosa que fa pensar si ja es respiraven idees precursors de la futura Il·lustració. En contra d'ells sortiren alguns dels diferents plets que el convent tingué amb els jurats, com ara abans d'acabar la conflagració que iniciaren sobre el domini del terreny que havien deixat lliure les muralles derruïdes i els seus fossats.

ANY 1706

Foren elegits jurats aquest any: Benet Pellisser, que fou el jurat en cap; Joan Vidal, i Jacob Prohensal.

Els acostumats arrendaments de les diferents gabelles quedaren així: fleca per 160 lliures a Jacob Civils, pagès; hostals a Pere Palahí i Isidre Fonellet, traginers, per 121 lliures, que corresponien als dos hostals de la vila i a les tavernes; oli a Joan Quintana, sastre, per 135 lliures; aiguarent a Jacob Ribas, barriler, per 121 lliures; forn a Gerald Ribas, traginer, per 132 lliures; mollatge per 40 lliures; llenya per 36 lliures; entrada del vi per 302 lliures; sal per 458 lliures. En no comparèixer ningú per a la carnisseria, nomenaren Feliu Forest, traginer, per anar a comprar bestiar, el qual adquirí 120 moltons al senyor Josep de la Cuesta, secretari del comte d'Uhlefeld.

El total cobrat per la Universitat segons el clavari fou de 1.941 lliures, mentre que les despeses foren de 1.938 lliures.

Aquest any tota l'atenció de la vila es concentrà en els fets de Barcelona. Hi ha un important moviment de tropa francesa i de vaixells en direcció cap a la ciutat comtal, on es troben el pretendent Carles i la seva cort. Per l'abril el rei Felip inicià el setge de la ciutat defensada per les tropes alemanyes d'Uhlefeld, les angleses de Peterborough més les catalanes, mentre que per l'Empordà entrà de reforç el duc de Noailles (4) en direcció a Palamós, la Vall d'Aro i Llagostera i seguint per la marina fins a arribar al camp exterior de Barcelona.

Els nostres jurats enviaren persones per espia i controlar el pas d'aquesta armada per la zona del Baix Empordà. Fou Pere Cayrà o Caylà qui els envià informacions tot seguint el seu desplaçament per Palafrugell fins a Palamós on sembla que des d'aquesta població ordenà anar a prestar-li obediència com un virrei, ja que ell representava el seu rei borbó. Per

(3) BOADAS I RASET, J. *Aproximació a les transformacions del litoral català. Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*. Barcelona, 1984.

(4) Adrià Maurici, duc de Noailles (1678-1766) mariscal de França i fill de Marià Juli amb qui féu la campanya de 1689-96 a Catalunya.

Jura del Mariscal de Noailles com a virrey de Catalunya a la Catedral de Girona (Any 1694).

aquest motiu, el doctor Tauler de Sant Feliu es desplaçà a Girona per consultar al governador de la plaça, el general Uhlefeld, què havien de fer en aquesta situació. No coneixem el seu consell, però sí l'advertència de tenir-lo informat, sobretot quan els francesos estaran en franca retirada, puix que, fracassada l'acció de Felip V sobre Barcelona per l'arribada de la forta armada angloholandesa, aquest pren ràpidament la decisió de replegar-se, però en direcció al Rosselló per no confiar en les terres aragoneses, per on hauria hagut de passar forçosament en el seu retrocés. El seu pas per l'Empordà deixà molt mal record per les malifetes que cometeren.

Recordem que aquesta comarca havia acceptat la sobirania del Pretendent, excepte Torroella i Roses, però quan quedà sota la dependència

de Noailles, aquest no es mostrà tan absolut com ho serà els darrers anys de la guerra en entreveure's un final gloriós. Només hi ha anotades les exigències de selectes queviures o potser entregats voluntàriament amb l'ànim de congraciar-se. Així, el clavari indica la donació de dos brots de malvasia, quan era a la Vall d'Aro; gallines i anyells en la seva estada a Palamós; més gallines, pollastres, anyells i malvasia a Torroella, i finalment sis terces de peix quan anaren a prestar-li obediència a Palamós. Igualment, la gent de mar també hagué d'ajudar i se'ls obligà a transportar soldats malalts francesos a Roses i a Cotlliure.

Les ràtzies de Noailles a l'Empordà van ser quan les defenses locals eren febles pel fet que les tropes principals estaven desplaçades amb els exèrcits en lluita a l'interior de la península. En aquesta ocasió, només coneixem l'intent de barrar-li el pas a Treumal pels homes del sometent del general Moragues.

Retirats els francesos, passaren anglesos i holandesos pels pobles de la costa. La seva presència no devia ser tampoc gaire agradable, ja que els jurats encarregaren a Pau Cayrà que gestionés a Girona amb el sergent major de la Diputació de treure'ls mentre -anota amb escrupolositat el clavari- se l'obsequià amb tres barrils d'anxova.

Ja coneixem que la gent de l'Empordà tenia un mal record del pas dels soldats francesos en altres ocasions, per això no estranya que, davant del perill de brivallada d'aquesta soldadesca, els jurats prenguessin la decisió de salvar la principal documentació de la Universitat posant-la en una barca i allunyant-la del perill. Com ja era costum, hi havia algun avís de moros o la presència de bastiments francesos armats en cors, perills tots que feren decidir els notables del poble de gestionar l'entrada en cors com ja hem exposat.

Aquest any hi ha, com en altres circumstàncies, les oposicions a mestre d'escola amb la corresponent exposició oral sobre un text de Ciceró, que guanya Antoni Oria pel mes de setembre, però en renunciar-hi més tard passà al reverend Benet Llanví, prevere de Sant Feliu.

La Universitat començarà els seus períodes de falta de numerari. Pel gener, persones del consell deixaren "graciosament" certes quantitats com les 20 dobles de Benet Pellisser, ric mercader, el qual trobarem moltes vegades traient de dificultats el municipi; les 29 dobles i 15 rals del jurat Joan Vidal i el seu cunyat; altres modestes quantitats de diferents persones, més els diners del quart del peix, com també 14 dobles, que serviren posteriorment per a l'entrada en l'esmentada campanya marinera armada, la qual sembla que s'aconseguí, puix que el síndic de la vila Geroni Axandri cobrà en acabar de resoldre-ho.

Altres assumptes de la vida marinera de Sant Feliu foren l'ajuda prestada al principi d'any pel naufragi de la sagetia *Sant Antoni de Pàdua* carregada de pells de bou, sucre, cacau i tabac de Brasil. Pel juliol, la

venda de la barca *Nostra Senyora del Roser* a Pere Damià Moré, mariner, i a Nicolau Ayguavivas Pagès, pescador, la propietat de la qual estava repartida en vuitens. També el negociant Francisco Buscarons, en fer testament, ordena que es vengui la seva part (era la meitat) d'una barca patronejada per Cristòfol Llopis de Sitges i un llagut gros de tràfec que es trobava a la platja. I en la relació de béns del difunt Miquel Vilaret, teixidor de lli, se cita la meitat d'una xàvega, quatre armallades i una barca de sardinals amb son llagut. Finalment, podem afegir els noms dels administradors del sisè o sisena part del peix pescat en dies de festa, indicant que el convent hauria acceptat el consell del capítol de la Seu de Girona de rebaixar l'anomenat "quart del peix" per les dificultats del moment. Varen ser els pescadors Isidre Salamó, Rafael Tomàs i Francisco Carreras.

I per acabar l'exposició d'aquest any, presentarem anotacions tretes dels documents notariais on es donen referències de llocs i racons de la geografia local. Així, trobem en el testament del treballador Miquel Rigau Creixell que deixa a son hereu "terra de vinya plantada en el territori anomenat Bonjoí on discorre l'aigua d'en Garriga fins a la vinya d'en Salvi", paràgraf que, a més de recordar llocs amb noms antics, ens permet insistir en el valor de la vinya en aquella centúria.

En un altre document, la vídua Magdalena Truc indica que el seu domicili és al carrer Estret prop de les voltes d'en Pagès. Igualment, Joan Mauri, treballador, descriu en el seu testament que viu "en la casa dita d'en Mauri del raval de Tueda, davant de la muralla que avui es troba derruïda pel francès, ensorrada per la terra posada i molt cerca de l'hort de l'església de Sant Joan i molt cerca del cap del carrer de la Rutlla". Per la seva part, el mestre d'aixa deixa en les darreres voluntats "peça de terra a Bonjoí que afronta amb el camí vell de Sant Grau". Finalment, el citat negociant Francisco Buscarons va atestar les seves darreres voluntats en "casa de Madalena Surís situada a la plaça i darrere les muralles i presó que són a la riera de les Comes".

ANY 1707

Jurats d'aquest any: Nicolau Roffí, Joan Quintana i Rafael Tomàs. Acordaren, en primer lloc, gastar poc per a la festa del Patró a causa de les circumstàncies del moment.

Referent a la Quaresma, es contractà el P. Joan Bassó OSA per haver estat recomanat per la comtessa de Savellà, de família molt influent aquells dies.

Els ingressos d'aquell any foren de 3.045 lliures i 3 sous i vingueren de les partides següents: mercaderia i peix, 465 lliures i 10 sous; mollaatge, 36 lliures; oli, 139 lliures; forn, 131 lliures; sal, 508 lliures i 6 sous; aiguardent, 191 lliures; carnisseria, 425 lliures; fleca, 93 lliures; hostals,

110 lliures. A més, cal afegir-hi l'import del vintè de la collita, 400 lliures; l'entrada del vi, 93 lliures i 3 sous, i finalment d'una talla, 220 lliures i 3 sous. El total de despeses d'aquest any va ser de 3.043 lliures i 9 sous.

Amb la talla indicada començaven els primers senyals del que cauria sobre els guixolencs per la demanda d'un nombrós grup d'homes de la població per anar de sometent, la qual obligà el doctor Tauler a desplaçar-se a Figueres (acompanyat de barrils de sardina) on hi havia el senyor Despujol, representant militar del Pretendent, per aconseguir que fos acceptat canviar l'esmentat sometent per un capità i cinc soldats pagats per la Universitat a raó d'un ral de vuit el capità i dos rals d'ardit cada soldat diàriament més "un vestit de drap vermell i un sombrero perquè compregui S. M. quan gustosa esta Universitat s'ofereix a son servei". Nomenaren capità el Sr. Josep Tauler, germà del metge. Per poder pagar-los, va caldre executar la talla indicada, car també calia satisfer la paga de tres sous i sis diners diaris per als terralloners que, per ordre del veguer de Girona, anaren a treballar a les fortificacions on cobraven tres sous més aportats per l'erari reial.

El duc de Noailles féu la seva incursió habitual. Després de saquejar l'Empordà i d'endur-se la collita, sobretot la de Castelló d'Empúries, arribà fins al barri gironí del Pont Major i, quan s'esperava el seu atac sobre la plaça de Girona, inexplicablement es retirà.

Però aquell temps s'havia fet difícil per als queviures. Un bastiment de Mataró que portava 50 quarteres de blat destinades, sembla, al convent, fou requisat pel mostassà. Aquest fet va causar una disputa més entre els monjos i els jurats. A final d'any, en un requeriment del monestir al mostassà Joan Vidal per reclamar el blat incautat, insisteixen en la malura del moment dient: "majorment lo present any que se careix de tot, especialment de blat, per lo sustento dels poblats i habitants en dita vila"

Igualment, en dues ocasions, s'enviaren onze llaguts a Mataró per carregar ovelles al servei de S. M., i es donà als tripulants deu talls de pa i un quart de vi. Per l'abril, unes altres onze embarcacions foren destinades a carregar per a S. M. farina de Mataró.

Per l'octubre hi ha una altra servitud en haver d'entregar 27 quarteres de blat al servei del rei, les quals es repartiren de la forma següent: 9 quarteres que aportarien les persones del braç major, 12 quarteres a càrrec del braç mitjà i les restants 6 quarteres, el braç menor. S'assegurà a les persones dels braços mitjà i menor que se'ls tornaria el cereal o els seria pagat pel comú.

Altres acords presos per aquests jurats foren encarregar una campana nova per a l'església de Sant Joan per haver-se trencat la grossa; vendre una bacina de plata de l'hospital i destinar el producte de la venda a les necessitats d'aquesta casa, i, finalment, fer gestions a la Sagrada Rota per poder destinar a parròquia la citada església de Sant Joan.

Referent a l'escassa vida marítima, les noves més destacades foren: la presència d'una fragata francesa davant la Meda i també a Palamós; el tràfec de llaguts, citats abans, procedents de Mataró i finalment, l'atestat davant notari del naufragi a la Platja d'Aro d'una sagetia el 27 de novembre quan en direcció a Toló l'envestí una forta tramuntanada al golf de Roses, cosa que l'obligà a amorrar-se en aquesta platja "deserta" a mitja hora de Sant Feliu. El firmaren el capità, el pilot, el nauxer i mariners francesos i valencians.

Ara, amb la notaria a mans del comú, es practica molta documentació pública i privada, la majoria d'aquesta darrera, escrits testamentaris. De la seva lectura, trobem com sempre diferents indicacions de la vila com ja hem exposat i, així, pel març, en el testament del pescador Josep Feliu fill de Benet, mariner, s'indica que s'ha fet a la seva casa del raval de Tueda davant la platja del mar. Pel maig, Joan Buscarons, cirurgià, ven una peça de terra prop de les hortes de la Creu, per la creu de pedra que hi ha. Pel juliol, Pau Caylà, pagès, indica que viu a la casa situada al carrer d'en Salvador, avui anomenat carrer Major. Per l'agost, la vídua Margarida Comadira, del carrer de la Volta del Call ven una vinya a Sant Pol, una altra al coll de Sant Pol i el mas Prat. Una altra vídua, Madalena Surís, ven un terreny al lloc anomenat de Sabeya o Roqueta sobre el "pou d'amont".

Un darrer document notarial d'aquest any es refereix a la persona de Joan Buscarons Pujol amb un certificat del seu germà Benet, indicant que l'any 1670 fou batejat amb el nom de Joan Francisco, fill de Gabriel, i que en foren padrins l'apotecari Joan Pujol i Blanc i la vídua Caterina Bofill. A continuació, el negociant Rafael Arxer, Bernat Vidal, mariner, i Antoni Comadira, pescador, juraren que Joan Buscarons Pujol, tenint quinze o setze anys, va marxar de la vila faltant d'ella més de vint. Ultimament fou vist per Bernat Vidal a Cadis per embarcar-se cap a les Índies.

No coneixem el motiu d'aquestes certificacions, potser són per qüestions d'herències? Però, posteriorment, l'any 1732 apareix per la seva població com un negociant que provenia de Mèxic; podem, per tant, considerar-lo un dels primers emigrants guixolencs a les terres americanes.

ANY 1708

Jurats d'aquest any: Benet Ayguavivas Valmanya, Nicolau Ayguavivas Pagès i Rafael Puig.

Dels successius arrendaments de les gabelles obtingueren les quantitats següents: fleca per 145 lliures, oli per 134 lliures, aiguardent per 190 lliures, hostals per 144, mercaderia i peix per 470 lliures, mollatge per 40 lliures. llenya per 50 lliures, forn per 135 lliures, entrada de la sal per 508 lliures, carnisseria per 425 lliures, vi fred i neu per 120 lliures, entrada del

vi per 131 lliures. En aquest arrendament, s'indicava que la malvasia i el vi blanc pagarien d'entrada 6 rals d'ardit per carga (o sia 12 sous), el vi claret, 8 sous i el vi fred, 4 diners per lliura de pes.

Aquell any, les entrades foren de 2.926 lliures i 9 sous, mentre les despeses foren de 2.926 lliures i 8 sous.

El predicador de la Quaresma continuà essent el pare Joan Bassó. Per la festa del Sant Patró es gastaren 2 lliures i 17 sous per als mascles, 11 lliures per als músics i igual suma per als seus menjars, 5 sous per 60 escombres per cremar la vigília; per al monjo benedictí del convent de Sant Feliu que predicà, 9 lliures i 10 sous. Igualment, unes altres 11 lliures per als pabordes de la confraria de la Minerva per a les despeses de la diada més la de Sant Sebastià. Finalment, 1 lliura i 16 sous per als dies dels difunts, com cada any.

Aquest juradesc, d'ara endavant tindrà dos problemes: un amb la tropa a causa del temps bèl·lic que es passà, i l'altre, buscat en part per ells amb les tenses relacions amb els benedictins. Comencem pel primer, ja que la nostra vila fou quarter d'hivern de soldats de la guàrdia palatina, cosa que obligà a haver de pastar pa per als soldats (meitat forment, meitat mestall), intentant que la seva despesa servís per pagar part del donatiu voluntari a Sa Majestat.

Aquesta tropa era manada per un coronel a qui els jurats obsequiaren, no sabem si de bon grat o per força. Es començà, segons ens ho anota el clavari, amb mitja carga de vi, a continuació dos capons i dos anyells, sis lliures per candeles, sis quartes d'oli, carbó i llenya. Posteriorment, cansalada, congre, tres litres de malvasia, vuit cops de faves, palla, etc. També els costà 5 lliures i 12 sous per acompanyar-lo a Girona junt amb un capità i un criat, a més del jurat Benet Aiguavivas i un fadrí de peu.

En una altra ocasió, hi hagué despeses per acompanyar el capellà del regiment i també portar un altre dia amb matxo el cirurgià militar a Calonge a curar soldats, mentre amb un llagut traslladaren des de Lloret el seu equipatge i el dels seus oficials.

Però, a part dels soldats palatins, trobem anotades partides per abonar estades d'oficials anglesos i alemanys que es trobaven de pas; l'ajuda amb dos llaguts armats a quatre miquelets, ordenada pel general Uhlefeld de Girona, tot això va motivar l'acord de desnonar el capità Tauler i els seus homes per no voler i poder pagar la vila.

Passant ara a l'altre tema, tenim que a l'estiu encara es remena l'assumpte del blat del convent incautat pel mostassà. Per tal afer vingueren personalitats per al plet iniciat i els jurats amatents els obsequiaren amb gallines. Però un assumpte més greu i mal calculat fou el seu intent de voler reparar, per l'agost, el paviment de l'església parroquial amb el producte de l'anomenat "quart del peix" tal com sempre es feia, però aquesta vegada sense llicència de l'abat com era ordenat. Com que els

oficials que enviaren per tal comanda foren expulsats pel pare prior i es tancaren a més les portes, els jurats retornaren amb insígnies del consell, batlle i multitud d'homes, dones i mainada, els quals amb una massa gran o porra de trencar llenya obriren les portes rompent-les i entraren i prengueren les claus de la sagristia per tapiar-la de la comunicació del monestir. Aleshores, el pare prior i el sagristà s'endugueren el Santíssim al capítol després de passar per males paraules i maltractaments⁽⁵⁾.

Aquesta actuació desconsiderada dels representants del poble envers el convent només podem pensar que hagué d'ésser influïda pel temps i el clima de guerra, tot confiant que el cenobi com a presumpte illot felipista devia estar sense protecció superior. Però, en això anaren errats, puix, a més de topar amb l'església, faltaren al seu superior, que, malgrat suposar que era de sentiment borbó, no podia ser acceptat pel pretendent Carles mentre no es pogués demostrar, cosa que la prudència de l'abat Panyelles intentà en tot temps evitar.

Més tard i en fred, els representants del consell degueren recapitular i decidiren d'arreglar-ho tot temptejant en diverses direccions. En primer lloc, s'informaren amb els advocats de Girona sobre la causa d'apel·lació del "quart del peix" i reberen el consell de renunciar-hi. Una altra gestió fou encarregada al notari secretari Axandri, a qui enviaren com a síndic de la vila a Barcelona per facilitar informació dels incidents, mentre el jurat major anava a Girona per tractar amb les diverses autoritats locals: la militar per oferir-se a fabricar pa de munició per a la tropa allotjada a Sant Feliu; el governador per tractar sobre el terç que solament podien pagar del donatiu voluntari a S. M. acordat en les darreres corts i, finalment, amb l'autoritat religiosa en la persona del vicari general sobre l'arrest de mossèn Benet Llanví, cosa que fa sospitar, coneguts el seu caràcter i la seva incompatibilitat amb els monjos, la possibilitat que estigués complicat amb el grup de persones que assaltaren el monestir l'estiu passat.

No devien anar gaire bé les coses quan pel novembre acorden enviar el jurat en cap a Barcelona i "als peus de S. M. fer-li present la tribulació i confusió que l'abat i convent tenen a la present vila". La forma de redacció d'aquest acord, com si es volgués promoure compassió en el reial ànim, no obtingué cap resultat, sinó al contrari. Així, tenim al cap de pocs dies, els nostres representants foren detinguts en les presons reials de la ciutat comtal, on degueren passar el Nadal, mentre que els jurats des de Sant Feliu enviaren un propi per buscar-los defensors; tot això motivà despeses que s'hagueren d'afegir a les 30 lliures pagades per la presència del noble D. Fortunat de Parrella, de l'agutzil i d'un notari de Barcelona, que vingueren "per l'assumepte de les portes esberlades".

(5) ACG. Inventari del monestir de Sant Feliu de Guíxols. Foli 30, núm. 34 i foli 50, núm. 49.

Mentrestant, per la seva part, l'abat rep atentes comunicacions del Pretendent. Una d'elles participant-li la seva boda amb la princesa Elisabeth Christiana de Brunswich tot demanant-li les més fervoroses deprecacions per al seu bon viatge. Més endavant i en una altra carta, l'informa de la necessitat de refugiar soldats malalts en aquella "província".

S'acabà l'any amb la caixa de la Universitat completament exhausta, i s'ha d'ajornar l'entrega de 25 lliures a una donzella pobra per al seu casament. Uns particulars avancen 225 lliures per poder treure de les presons barcelonines els representants locals. Talles practicades per diferents despeses bèl·liques, com els vint homes escollits per rodolins que hagueren d'anar al sometent a raó de 6 sous diaris cada un. Afortunadament, l'entrada de l'armada de Noailles a l'Empordà sembla que no arribà a la nostra vila pel corresponent saqueig.

El que sí que hi ha en aquell estiu, segons carta del jutge del Reial Consell, és la contribució "en el gasto i transport de mil quintars de bescuit i de cent quarteres d'ordi al cap del riu Ter per entregar al cònsol de Torroella".

El patró Miquel Cateura ha transportat des de Barcelona la nova campana per a l'església de Sant Joan. Es posà en venda blat procedent de captura per cors com també el blat retingut per usar-lo per al pa dels soldats palatins, que en aquells moments havien marxat.

Finalitzen les despeses amb la compra de guants i adobs de les gramalles dels jurats.

ANY 1709

Nom dels jurats d'aquest any: doctor Joan Tauler, Mateu Mercader i Miquel Vilaret.

L'arrendament de les diferents gabelles fou: forn per 132 lliures a Jaume Carreras; hostals per 144 lliures a Isidre Fonellet i Joan Esteve; sal per 508 lliures a Benet Pellisser; fleca per 233 lliures a Grau Roffí; aiguardent per 225 lliures a Rafael Nadal; oli per 161 lliures a Agustí Salamó; mercaderia, peix i mollaatge per 560 lliures a Francisco Carreras; llenya per 45 lliures a Grau Ribas; vi fred i neu per 140 lliures a Pere Palahí; vintè per 540 lliures a Agustí Salamó. No es presenta ningú per a la carnisseria.

Altres partides que hi hagueren foren l'entrada del vi per 1.090 lliures, l'arrendament del molí de vent per 16 lliures, una talla de 3 per 100 que donà 328 lliures. El total d'ingressos aquell any pujà a la suma de 5.296 lliures, mentre que les despeses pujaren a 5.298 lliures, que, a més, s'han d'incrementar amb unes partides a l'administració de l'hospital de Llagostera que sumaren 4 lliures i 10 sous, més la quantitat de 71 lliures i 3 sous pagats al pare majordom del convent benedictí per als censos que fa la Universitat. Igualment, foren retornades les 225 lliures avançades

per persones del consell destinades, com ja hem indicat, a treure de les presons barcelonines els guixolencs arrestats. Del mateix temps és l'acord d'enviar Joan Bohera i Nicolau Pagès al jutge del Reial Consell per informar que anirà a càrrec de la Universitat l'arranjament de l'església, mentre que l'afer del blat retingut l'any 1707 se solucionarà pagant als jurats d'aquell any o bé al jurat major, que llavors era Benet Ayguavivas.

Hi ha altres despeses pagades que són com sempre a causa del trasllat de missives oficials per pagar persones que aportaven informacions sobre els moviments de l'armada de Noailles; pagament de pa, palla i civada per a la tropa de pas o el sometent de Tracmal (?); vigilància sobre els tres regiments de cavalleria destacats per l'exèrcit francès; trasllat de caixes amb mil vestits i *sombreros* a Girona, etc.

Aquest any s'inicià amb un hivern molt rigorós. Es conta que els rius d'aquella ciutat es glaçaren tant que permeteren passar-hi a sobre amb forta càrrega, la collita fou esplèndida, la malogrà, però, la presència de la tropa de Noailles aquarterada entre Cervià i Sant Jordi Desvalls i que com cada any feren unes ràtzies esgotadores a càrrec dels seus oficials, sense cap classe de contemplacions com feren a Banyoles, segons ens ho explica Ll. G. Constants (6).

La caixa de la Universitat arribà a estar tan exhausta, sobretot per les despeses en allotjament de tropa, que no pogueren pagar ni el primer ni el segon termini del donatiu voluntari a S. M. Per aquests motius, començaren pel setembre amb una talla de 3 per 100, seguida, per l'octubre, d'una altra del 2 per 100 per ajudar a pagar el nou quarter d'hivern. Igualment, posaren a subhasta l'arrendament de la sal per necessitat urgent de 200 dobles i en donaren 6 d'eixaus per la necessitat de pagar part de la contribució pendent als francesos.

Per l'octubre es busquen 25 voluntaris per anar de sometent a Cassà, segons ordres d'Uhlefeld. Els jurats s'ofereixen a canviar-los per una "mòdica paga als miquelets" i deixen 15 dobles d'or a la taula de canvi de Girona en espera de solució. Mentrestant, Noailles abandona l'Empordà passant per Besalú, Olot i Camprodon. Potser aquesta retirada tenia relació amb les vacil·lacions del rei francès, amargat pels fracassos de Felip d'Anjou.

D'aquest any es coneixia l'activitat del prelat Panyelles, que va assistir al Capítol General de l'orde a Valladolid, d'on tornà reelegit abat ja que no poder ser-ho el nomenat fra Josep Ximenez per motius de guerra. També fou comissionat per inspeccionar el monestir de Montserrat.

I d'aquesta anualitat és la seva delegació com a cap de la junta que es formà per obtenir fons per a la fortificació de la plaça de Girona. També

(6) CONSTANS, Lluís G. *Una crònica inèdita de la Guerra de Sucesió en Girona*. Anales del I.E.G., volum V, pàg. 73 i seg.

aquest any defensà un plet contra el ciutadà Benet Barraquer perquè volgué apropiar-se indegudament d'aigua per al seu molí abans del de la Lixarda i del de Riembau, que tenien prioritat.

ANY 1710

Jurats: Geroni Ayguavivas Abrich, Francisco Ayguavivas Iglesias i Francisco Carreras, pescador.

L'arrendament de les gabelles està molt detallat i amb aspectes originals. Tenim en primer lloc la sal, que s'arrendà a Marià Dorca per 1.525 lliures pagades amb 200 dobles d'entrada i les restants més endavant. En les clàusules acceptades s'indica que deu tenir bona sal, disposada a ser venuda tant de dia com de nit, i es l'únic que podrà tenir-ne per vendre. Es multarà els infractors amb 50 lliures, excepte en el cas de la sal que portin les barques que a causa del mal temps han d'entrar a port, però, si posteriorment volguessin vendre-la, haurien de pagar a Dorca 2 sous per mesura de sal, la qual hauria estat afinada i marcada per l'afinador amb el senyal del mostassà. També per la sal venuda a guixolencs, se'ls havia de donar 2 sous per mesura "com a guany", mentre que per la sal portada per pescadors de fora i destinada a salar llur peix haurien de pagar els 2 sous. Igualment tota la sal per salar peix, però molta, pagarà vuit diners més per mesura.

Quant a l'arrendament del vi, també està molt especificat tot el que té relació amb la seva entrada a la vila, la seva venda a les tavernes, el negoci de l'aiguarent i els diferents tipus de vins. L'entrada del vi, que aquest any s'entregà també a Dorca per 94 lliures, havia de pagar 6 rals d'ardit (12 sous) per carga que entrava al terme, tipus blanc, claret i vermell. Pel vi fred, si es venia als veïns de la vila i als arrendataris de l'aiguarent, pagarien 4 diners per lliura.

Foren arrendataris aquest any: Vicens Roffí i Joan Carbó, traginers. També era acceptat de vendre el vi fred, com el blanc i el claret, a tasses junt amb avellanes i bescuit a la menuda. El preu quedà a 75 lliures.

L'arrendament de la taverna quedà per al traginer Narcís Montaner, el qual oferí la quantitat de 107 lliures amb l'obligació de comprar el vi de la collita local a 11 lliures i 12 sous per carga, mentre que si el vi era per eixir del terme pagaria 16 diners més per carga. També se li autoritzava vendre nous i castanyes.

Quedà d'arrendatari de l'aiguarent el pescador Pere Vidal per la xifra de 315 lliures; l'oli per 440 lliures quedà per al traginer Agustí Salamó; mercaderia i peix per al traginer Narcís Montaner per 830 lliures amb unes clàusules molt extenses per la gran quantitat de productes que hi entraven; mollatge a Narcís Montaner, traginer, per 90 lliures; llenya al traginer Gerald Ribas per 45 lliures; grans a Marià Dorca, mercader, per 200 lliures; carnisseria a Feliu Forest i Joan Salamó, traginers, per 500 lliures.

Altres acords segueixen les actuacions anteriors, com varen ser les oposicions a mestre d'escola, guanyades per E. Manyós prevere; les disposicions que prohibiren jugar al carrer els jocs de bitlles, argolles, cartes i claus, cosa que s'admetia si es practicava com a passatemps. També s'acordà adobar el rellotge de la vila i fer una clau per a la persona que se'n cuidaria, cosa que motivà que quedés exempt de talles i allotjaments de soldats. Perquè la presència de tropa a la població era un problema carregós, que s'intentà solucionar moltes vegades i, així, veiem que pel gener ofereixen 50 dobles al general de la tropa que hi ha hivernada perquè se'n vagi, car queden molts mesos de quarter d'hivern. A més, han de pagar danys promoguts amb la seva presència, a l'hostaler, al negociant Benet Pellisser a més de llenya i aliments per als oficials, etc.

Vindran altres despeses com les extraordinàries amb motiu de la cacera pels boscos de Llagostera de la comitiva reial, que ja hem tractat; un deute de 3.500 francs als francesos; ajudes a pobres passatgers. Tot això fa que per cobrar els diferents impostos extraordinaris que se'ls acumulen nomenin col·lectors de barris per ajudar-los en aquesta tasca desagradable. La tasca s'inicia pel gener amb una talla d'1 per cent; pel febrer l'entrega de les 50 dobles al militar ja indicat; nova talla per l'abril. Pel juliol, se'ls reclama el terç del famós donatiu reial i fugen d'estudi amb l'excusa que faran allò que facin els altres pobles; però, com que el comte d'Statenbach sol·licita 10 terralloners per a les defenses de Girona, això els obliga de fer una nova talla d'1 per 100. Més tard i per la mateixa autoritat, són demanats dotze llaguts amb tres homes a cada un que havien de cobrar 4 sous diaris, cosa que obliga a repetir una altra nova talla d'1 per 100 a causa d'un augment de l'activitat marinera. Així, a final de novembre, s'ordena que per rodolins surtin elegits els patrons i llaguts que en nombre de dotze es necessiten per a una missió no indicada. Foren els següents: Nicolau Forest; Benet Bosch, substituït posteriorment per malalt per Joan Carreras; Joan Lluc Salamó; Cosme Ferrer Faja; Benet Arxer; Joan Thomàs; Jaume Beulovi; Benet Durban; Francisco Surís Clotxa; Josep Besart; Joan Calsada, i Joan Remus.

Aquesta missió potser estaria relacionada amb les informacions sobre l'important contingent de tropa que Noailles estava preparant a l'altre costat de la frontera per envair i atacar la plaça militar de Girona, ja que la funció d'aquests llaguts era d'anar a Torroella segons ordres estrictes del comandant d'un destacament que arribà a la vila. També es coneix que en la passada primavera tingué lloc un reforçament d'armes traslladades per mar, puix que es pagà a dos llaguts que transportaren rodes i caixes d'artilleria. Més tard, per l'abril, un gànguil descarregà pertrets de guerra i pel maig es desembarcaren de dos bastiments unes 7.600 bales d'artilleria, per la qual cosa fou necessari llogar una botiga de Josep Saguer per desarhi tot això.

Pel desembre, la forta armada del mariscal francès entrà per l'Empordà i, com que no va trobar cap resistència, arribà fàcilment a la vista de la plaça militar de Girona. El mal temps, sobretot pluja, retardà l'atac contra la ciutat defensada per Statenbach, però, llavors, el ministre del civil, el senyor Gregori Matas, el qual acompanyava el duc de Noailles ja ordenà als jurats guixolencs l'enviament de cent mesures de sal a l'exèrcit invasor. D'ara endavant seran els francesos i Gregori Matas els qui imposaran la llei i les seves exigències amb tota impunitat.

Malgrat els diferents resultats bèl·lics, entrem en un temps decisiu per al resultat de la guerra. Així, s'ha perdut Menorca, Sardenya i Nàpols, més la batalla d'Almenara i Saragossa pel juny, que obrí el camí de Madrid al Pretendent on entrà pel setembre, però, com que en marxà pel novembre seguit de les derrotes de Brihuega i Villaviciosa, fou obligat a refugiar-se a Catalunya on al cap de pocs mesos la mort del seu germà, l'emperador d'Àustria, capgirà la direcció diplomàtica de la contesa.

ANY 1711

Jurats d'aquest any foren: Benet Pellisser, Joan Vidal i Miquel Cateura.

Els arrendaments de les gabelles foren: forn per 34 lliures a Grau Ribas, traginer; mercaderia i peix per 582 lliures a Narcís Andreu i Agustí Salamó, traginers; oli per 419 lliures a (?) Nadal; fleca per 260 lliures a Agustí Salamó, traginer; llenya per 36 lliures a Joan Martorell, ferrer; aiguardent per 396 lliures a Pere Vidal; dret del vi per 611 lliures a Joan Lluc Salamó, traginer; carnisseria per 250 lliures a (?) Forest; hostals per 150 lliures a Isidre Fonellet, traginer, i Francisco Jordà, pagès; mollatge per 60 lliures a (?); neu a Rafael Nadal; arrendament del vintè dels fruits a August Salamó, traginer, el qual l'havia d'abonar en tres pagues al clavari, però en desconeixem la xifra.

A més, els ingressos d'aquell any s'havien d'incrementar en 366 lliures, obtingudes del blat i mestall arreplegat "als forasters després de la vinguda de Mr. de Bonàs", com també les 2.945 lliures de diferents talles. El clavari indica que el total de les entrades fou de 7.387 lliures i les despeses de 7.364 lliures.

Del clavari d'aquest any es guarden moltes anotacions de diferents pagaments, lamentem només l'absència de data precisa en els corresponents documents, en la lectura dels quals hom troba la dicotomia a què es veia sotmesa la població pel fet d'haver de pagar als aliats com en altres ocasions als francesos.

De les liquidacions dels primers, n'hi ha moltes relacionades amb actuacions de "propis" que vigilaven i avisaven sobre els moviments de les tropes enemigues que es dirigien a assetjar la ciutat de Girona. D'altres eren per haver traslladat informacions del coronel local Birolà, destinades

al general d'Hostalric o, també, per haver contractat un guia per indicar el camí de Sant Baldiri als homes del sometent o ajudar en diferents actuacions dels miquelets addictes al Pretendent quan portaven desertors de Barcelona, presos, a Maçanet o portar pa i vi als alemanys destacats en aquesta vila.

Se satisfan indicacions variades d'avisos de presència de bastiments enemics i àdhuc de magribins, com el que apressà un pescador de la vila anomenat Peric, del qual més endavant ja tornarem a parlar. També es pagà al patró Felip Gorgoll un viatge que féu per mar per portar l'equipatge del governador de Girona al port de Barcelona en haver acabat el setge. Era el d'Statenbach?

Quant a les despeses destinades als francesos, malgrat ésser les més nombroses, no ens hi estendrem gaire, ja que foren una continuada extorsió de queviures i més queviures, a part de les contribucions especials que ja tractarem més endavant. Des de les primeres exigències de sal, explicades al final de l'any anterior, fins a malvasia en abundància, peix per Setmana Santa i atxes per als sentinelles, hi ha de tot, com màrfegues i palla per als soldats nafrats i allotjats a l'hospital i a la casa de la vila; trasllat d'aquests estris de mar a Palamós per als soldats malalts d'allí, i trasllats de miquelets malalts també a l'hospital de Llagostera. Recordem que Noailles des de Girona dominava tota la comarca fins a Hostalric sense haver disparat cap més tret, però envoltat i ajudat per diferents botiflers com Gregori Matas, Francisco Gaiolà de Figueres, Josep Oliveres, Francisco Anglasell de Cortada, casat amb una familiar dels Axada, Geroni Fontdevila, etc., coneixedors de la gent d'aquí i que podien, per tant, arribar al límit de causar estrall als pobres vilatans.

Com que la població encara tenia mals records del seu pas per la guerra de final del segle anterior, el consell acordà d'enviar el jurat major i millor, acompanyat d'un "eclesiàstic, gastant tot el que fos necessari" per congraciar-se amb el nou governant a Girona, conducte mitjançant el qual no creiem que obtinguessin cap bon resultat. A més, eren comprensibles les preocupacions dels jurats, ja que pel 1701 havien prestat obediència al nou rei Felip V; al 1705 ho feien a Barcelona en la persona del pretendent Carles i l'any següent -1706- aquesta vegada davant de Noailles. Però enmig hi ha hagut la presència de Carles per les terres gironines més la persistència de tropes aliades fins a arribar a la caiguda de la plaça militar de Girona a mans de l'esmentat mariscal Noailles.

Que no tingueren cap tracte favorable ho demostrà la seva actuació recaptadora persistent al llarg de l'any.

Ja hem indicat que al final de l'any anterior hi ha una demanda peremptòria de sal per part dels francesos, però pel gener foren mil les quarteres de blat exigides pel comandant d'un destacament de cavalleria desplaçat expressament a la nostra vila sota la pena de ser saquejada. Per

pagar això, es féu una talla de 10 rals per 100 dels béns dels guixolencs, la qual cosa motivà la creació de llistes per carrers amb els noms i la classificació en lliures de les corresponents fortunes, i com a exemples tenim que al mig del carrer de Sant Pere se cita el senyor Benet Pellisser amb 6.000 lliures; en el de Sant Joan, Nicolau Roffí amb 2.400 lliures i amb igual quantitat, Benet Ayguavivas del raval de la Riera i, finalment, al carrer d'Espiciers, Geroni Abrich amb 9.000 lliures.

Però, com que Noailles havia posat d'entrada una contribució de 7.000 francs, els jurats començaren a manllevar a particulars i, així, a poder pagar els primers 4.000 francs més 300 dobles obtingudes del redelme. Perquè aquí comença la fatídica *estancilla* o contribució per mantenir l'exèrcit ocupant. Trobem anotada la quantitat de 672 francs per l'abril, quantitat que més o menys es féu efectiva cada mes i obligà al cobrament del delme i, a vegades, del redelme. Quan aquests estaven esgotats havien de fer noves talles com la de juliol a raó de 6 per 100 fins a obtenir la xifra de 750 francs; la d'agost de 3 sous per 100; la de novembre de 6 per 100 i, més tard, dintre del mateix mes una d'1 sou per 100 per poder pagar les vint cavalcadures sol·licitades per G. Matas per anar al Pont Major. Finalment, en estar la vila empobrida, pel desembre s'arrendà el dret de l'entrada del vi. Abans hi havia hagut la venda d'una finca de l'hospital local de quatre vessanes a Calasanç, que la Universitat administrava per ser hereu de la vídua de Joan Fullà, adroguer de Sant Feliu.

Com a mostra curiosa de les variades exigències d'aquells militars hi ha detallada la demanda de lliures de xocolata, de sabó de llosa, de fors de cebes per al duc i d'un parell de mitges de seda demanades per Matas als jurats en anar a complimentar-lo i que hagueren de buscar a Barcelona. També volem destacar que les tropes anomenades miquelets anaven acompanyades de les seves famílies. Per això, algunes vegades s'han de pagar trasllats per mar de dones i mainades, segons consta en els corresponents albarans.

Voldríem acabar les dades d'aquest any repassant els llibres notariais que s'han pogut conservar. La notaria ara està en poder de la Universitat i menada pel seu secretari Geroni Axandri. De la seva lectura, podem continuar obtenint informacions complementàries de la vida dels habitants de la vila i d'antics noms de lloc del terme. Així, en una venda se cita el bosc d'en Tauler, i en una altra Nicolau Furest cedeix una peça de terra en "el coll de Sant Pol, en el lloc de la font d'en Caritat". Igualment, Joan Vilaret adjudica un tros de terra seva que "està en el camí del Mall des de la paret de la seva pallissa fins a la casa de l'hospital", i a la mateixa zona el doctor Tauler cedeix una peça de terra al reverend Jaume Codolà, canonge de la Seu de Girona, mentre que Geroni de Campmany és del seu mas Gras la part de terra venuda. Un altre traspàs és a Tueda, en el lloc conegut com "les Abelles" i en un testament és citat un paratge anomenat "els Calvells".

Les diligències per alliberar guixolencs captius de moros o argelins les trobem en les atorgacions fetes al negociant Joan Pellisser davant de notari, personatge amb residència a Barcelona, però relacionat amb el nostre Sant Feliu. Se li adjudicaven tota classe de facilitats econòmiques per a les seves gestions. Aquells dies eren captius els guixolencs Francisco Carreras, Antoni Peric (fill) i Josep Rovira, tots homes de mar.

Com en el cas dels traginers, la classificació per oficis en aquests documents notariais també ens dona orientacions d'activitats diverses com foren els teixidors de lli, cosa que permet suggerir si hi podia haver una modesta activitat artesanal destinada a exportar a fora de la vila. Se citen Joan Carbó, Joan Ribas, Jaume Prohensal Valmanya i Josep Vilaret. Aquesta modesta importància també es remarca en ser esmentats en el vintè dels que paguen delme els grans de cànem i lli.

Documents interessants són els que relacionen els béns propis de certes persones, com és el cas del pescador Antoni Surís, que a més del mobiliari corrent es descriu que tenia "una xeringa amb sa capsa, una carta de navegar sense compàs, un llibre gran d'història, un arcabús, dues cases, una al carrer de Sant Pere i l'altra a Especiers, més dues peces de terra a les Comes i a la Conca". Altres escrits són contractes matrimonials. Així, en casar-se la filla de Benet Andreu, pescador, s'especifica que aportarà 100 lliures repartides entre 50 lliures en casar-se i les restants al cap de tres anys més les corresponents arque i vestits. També Josep Comas, pescador, en casar-se el seu germà li donarà "mitja barcada de sardinals amb son arreus com s'acostuma". I per acabar, Francisco Surís i Francisco Ayguavivas venen a diversos pescadors del gremi de Sant Pere una caldera de tenyir sardinals amb tots els accessoris per 100 lliures.

ANY 1712

Foren jurats: Rafael Saguer de la Placeta, Joan Quintana i Joan Font.

Arrendament de les gabelles: mercaderia i peix a Joan Lluc Salamó per 655 lliures; mollatge a Josep Quintana per 90 lliures; llenya a Josep Errero, traginer, per (?); aiguarent a Marià Dorca per 450 lliures; oli a Agustí Salamó per 490 lliures; fleca a Grau Roffí per 240 lliures; carnisseria a Benet Pellisser i Feliu Forest per 303 lliures; entrada de la sal per 405 lliures; neu i vi fred a Grau Roffí, traginer, per 100 lliures; forn a Grau Ribas, traginer, per 70 lliures; quinze, 1650 lliures obtingudes; corredoria de la Vall d'Aro, 23 lliures; entrada del vi a Mateu Soler i Carrió, negociant, per 1.150 lliures.

El clavari escriu que el total ingressat aquell any fou de 6.539 lliures, i es gastaren 6.536 lliures.

L'actuació dels jurats aquest any 1712 continua essent complicada pel fet d'estar tota la comarca fins al 28 d'abril sota el domini de l'exèrcit francès amb el cap militar a Girona acompanyat del citat Gregori Matas

com a assessor civil. Només la línia d'Hostalric marcava el límit del poder de les tropes de Felip V. Per tant, totes les gestions s'havien de fer en vista de Girona, però a vegades eren ordres emanades d'Hostalric les que havien d'oobeir.

Però, per l'abril es presentà davant de les muralles de la ciutat de l'Onyar una forta armada aliada sota el comandament de Wetzel per intentar conquerir-la. Les hostilitats duraren vuit mesos fins a l'arribada del mariscal de Berwick amb un gran exèrcit francès, que obligà a Wetzel a retirar-se a Hostalric.

Ara, els efectes de les batalles més properes a la vila es feren notar en diferents aspectes: impostos, requisa d'aliments, allotjament de soldats i de ferits, etc. Així, el patró Joan Calsada, que anà a l'Escala a portar blat, hagué de tornar amb soldats malalts destinats a Blanes. En altres ocasions, altres patrons transportaren ferits o presoners i alguns dels primers ingressaren a la casa de la vila, que féu d'hospital provisional. Aquests fets fan pensar en la lluita d'oposició dels escassos destacaments francesos a les tropes arribades per rendir la plaça militar gironina.

Però, tot això comportà un esforç monetari per part dels guixolencs per pagar queviures i altres ajudes demanades més les contribucions de guerra, molt menys exigents per a Wetzel que per a la part francesa, car recordem com imposaren *l'estancilla* per pagar la seva tropa els mesos que la tenien a la població i per aquest motiu, a mig gener, s'inicià la pràctica de fer una talla cada mes de 2 sous per 100.

Pel febrer, s'imposà un dret de tot guany que es feia tant per mar com per terra d'1 per 13 rals. També un redelme de tots els grans i raïms. Pel març, s'arrendà el quinze dels grans, es rellevà primer la quantitat deguda del delme i la gent de mar pagà 36 rals per barca de sardinals, 30 rals per cada barca, 14 rals per llagut de tràfec i, finalment, una talla a part per als que no entren en cap d'aquests apartats (suposem que els rals citats eren d'ardits). Al mateix temps, posaren a la venda en encant públic el molí del de davant la Universitat i aplicaren el seu resultat a fer un rellotge que es veu que fou una de les preocupacions d'aquells anys.

Ja hem indicat que les tropes aliades tenien una línia defensiva el punt clau de la qual era la vila d'Hostalric. Per tal motiu, D. Rafael Llampillas demanà 20 terralloners a Sant Feliu per destinar-los a les seves fortificacions. Es van poder enviar solament deu homes, que obligaren el comú, per pagar-los, a fer una nova talla de 2 sous per 100; però, en no tenir suficients diners per abonar als vint homes demanats, s'acordà de fer dotzenes fins al nombre de vint i poder mantenir-ne una cada home.

Pel maig, i ara en plena ofensiva de Wetzel, D. Plàcid de Copons ordenà enviar 12 llaguts (que acabaren essent solament 8) a Torroella a 9 sous cada terramader. Va ésser aquest mes que els jurats autoritzen manllevar diners "a qualsevol gènere d'interessos" al mateix temps que apareix el problema de la moneda de "billó" per perjudicar la població.

Aclaparats per les necessitats de l'erari públic, el consell acordà d'arrendar la gabella de la sal per quatre anys. Es formà una companyia de guixolencs benestants per tirar endavant la proposta, que a última hora no s'acceptà, però per l'octubre es concedí al negociant Benet Pellisser, sembla que per la quantitat de 1.000 lliures, i se l'obligà a cobrar 1 lliura i 10 sous per cada cafís de sal.

Durant els mesos del domini de les tropes de Wetzel a la comarca no han de pagar la costosa *estancilla*, malgrat les continuades amenaces de la guarnició de Girona, segons reconeixen els jurats en el *Manual d'acords*. Però els francesos no s'ho deixaren passar i, així, a primers de l'any següent, quan la plaça militar estarà alliberada del seu setge per l'arribada de la potent armada de Berwick, volen tornar a passar comptes i cobrar els endarreriments, com ja veurem en tractar l'any 1713.

A l'estiu han d'aconterar, encara, les tropes catalanes i aliades; així, D. Josep de Puig de la Reial Audiència ordena de contribuir amb 50 lliures als allotjaments de soldats cada cinc dies. D'aquest mes és la requesta als veïns de Sant Amanç perquè contribueixin al servei de Sa Majestat informant-ne, però, a l'abat per ser homes del convent.

Encara, als darrers mesos d'aquest any, han de contractar en diferents ocasions matxos per a diversos encàrrecs ordenats per les autoritats citades, però l'any és de carestia d'aliments i a una demanda de Rafael de Llampilles demanant 150 quarteres de blat per a les tropes de l'Empordà, només poden enviar-li 60 quarteres d'ordi. Els jurats també acorden de recobrar 10 quarteres de blat que tenen pagades de les 39 quarteres que el mostassà confiscà al convent. Potser, per aquesta necessitat surt el tema dels molins, puix, a més de la taba per vendre el de davant de la casa de la vila hi ha l'arrendament a Antoni Carrousa del molí de baix per 15 dobles, en què s'autoritza cobrar 3 sous i 6 diners o bé dos cops per quartera mòlta. Per la seva part, el convent demana a la Universitat d'amortitzar un molí de vent, el corral del bestiar de Tueda, la notaria i l'escrivania, una vinya de la muntanya del Castellar, tot recordant que deuen més de 3.000 lliures⁽⁷⁾.

Continuen els avisos de moros de tant en tant més la presència d'una fragata davant la nostra costa; era la de Barcelona?

Pel novembre, el jurat en cap passà nou dies a Barcelona on devia copsar l'esperit i les preocupacions de la població.

ANY 1713

Jurats: Benet Ayguavivas Valmanya, Sebastià Bosch i Mateu Geli.

Arrendament de les gabelles: forn per 75 lliures i 4 sous, llenya per 54

(7) Inventari monestir, foli 167r, núm. 53.

lliures, mollaatge per 60 lliures, mercaderia i peix per 652 lliures, fleca per 350 lliures, aiguardent per 439 lliures, oli per 283 lliures, hostals per 200 lliures, carnisseria per 303 lliures, vi fred i neu per 60 lliures, sal per 2.566 lliures al Sr. Benet Pellisser, entrada del vi per 825 lliures, quinze dels grans i raïms per 950 lliures, corredoria de la Vall d'Aro per 12 lliures. El clavari anotà que el total recaptat fou de 12.094 lliures i 12 sous, i el total pagat fou d'11.094 lliures, 12 sous i 6 diners.

La vila seguia la seva rutina de sempre, però hi havia els maldecaps provocats pels temps difícils de guerra que estava passant el país. Així, tenim que per la festa del patró, celebrada sempre amb animació, aquest any només trobem anotat pel clavari haver pagat al frare Joan Planas, de la comunitat de la Caritat, per la missa major, cantar els goigs i aportar quatre sacerdots més, la quantitat de 8 lliures, 5 sous i 6 diners. També foren pagades 2 lliures i 13 sous per les absoltes cantades als Guíxols i a l'església parroquial "com és costum de tots els anys"; 3 lliures per la mitja carga de vi per a les monges caputxines de Girona i, finalment, a fra Serra, mínim, l'orador de l'any anterior, pels dies de Quaresma.

Amb la retirada de Wetzel del setge de Girona aquesta plaça, Roses i l'Empordà quedaren en poder dels francesos, mentre que a la nostra comarca quedaren quatre companyies de miquelets, tropa irregular propensa a tota classe de malifetes per falta de disciplina i, a més, acompanyats de la seves mullers i la quitxalla per complicar la vida de la gent de la vila amb motiu del seu allotjament, a part dels que ocuparen la casa del municipi com a caserna.

Però, com que cada dia que passava feien més la vida impossible a la nostra gent, els jurats intentaren tractar amb l'oficialitat de la companyia menada pel capità Tramontana, que era una de les més conflictives. Començaren donant 1 lliura i 8 sous a un tinent perquè posés ordre; més tard, al capità Palomo li donaren 5 lliures més de recompensa per veure si frenava la seva desordenada conducta i, finalment, 10 dobles al seu coronel Armengol -xifra respectable- però sembla que no aconseguiren fer-los marxar de la vila com era la seva intenció, encara que, almenys, s'els aconsella d'anar a Hostalric, on hi havia el seu general i exposar-li el problema. Aquesta gestió fou encarregada al jurat Mateu Geli, acompanyat d'una grossa llagosta de mar com a obsequi per a l'atenció de rebre'l, més "sota mà" 4 dobles entregades al seu secretari. S'obtingué la promesa de retirar dues companyies de les quatre que hi havia a la vila el proper mes de març. Això degué complir-se, aprofitant potser la retirada total de tropes a causa de la pressió de les forces del duc de Pòpuli sobre la ciutat de Barcelona i, així, en la documentació del clavari es troben abonades diverses quantitats per portar en el llagut de Francisco Pujol l'equipatge, les dones i les criatures dels miquelets, mentre que els altres abonaments foren per traslladar soldats malalts, per despeses d'hospitalitzacions i per

enterraments. Finalment, els trasllats en matxo de la família del capità Tramontana i la del coronel.

Allunyada aquesta tropa, prompte fou ocupat el seu lloc per dragons francesos, soldats suïssos, l'ajudant major dels quals era -segons criteri dels jurats- "un mal home" i per amansir-lo li entregaren per valor d'11 lliures de sacs d'ordi i, finalment, ambdues companyies de partisans o miquelets afectes als francesos, el procurador dels quals era Pierre Valette, secretari del Sr. Gregori Matas, el qual amb tota la comarca al seu domini passarà llista de tot el que quedà pendent de la famosa *estancilla*.

Un document en francès i firmat a Girona el 9 de desembre d'aquest any per Mr. de Such o Desuch ens informa sobre 17.065 lliures pagades des de l'abril de 1711 al maig de 1712 a raó de 25 lliures diàries i d'aquesta darrera data fins al juliol de 1713 a raó de 15 lliures. D'aquest individu hi ha una relació del valor donat a les diferents monedes usades en els seus cobraments. Així, trobem indicat que la dobla portuguesa o *cruzado* equivalia a 24 francs o 12 lliures catalanes. La dobla senzilla corrent equivalia a 15 francs o 7 lliures i 10 sous. L'escut equivalia a 5 francs o 2 lliures i 10 sous.

Les quantitats cobrades per Desuch el juny (1.100 lliures) i les 2.002 lliures de final de juliol eren part de quantitats avançades per particulars a qui, posteriorment, se'ls retornà en nombre de 7.000 lliures, mitjançant l'arrendament del quinzè dels grans i raïms més el dret de l'entrada del vi, que recaigueren en la persona de Benet Pellisser per haver bestret 2.855 lliures d'*estancilla*. Del mateix temps era una talla de 3 per 100 per pagar 33 cargues de vi de Palafrugell destinades a la tropa del marquès de Bonàs, però la forta i sostinguda pressió obligà a fer gestions a Girona i el negociant Benet Pellisser en féu a Barcelona (?).

Sembla que abans, l'esmentat Sr. Pellisser, el pare majordom del convent, i el jurat Benet Ayguavivas anaren a Verges on hi havia el Sr. Matas per prestar-li obediència i l'acompanyaren, posteriorment, a Torroella i a Girona. En els sis dies de viatge gastaren 25 lliures, més altres 6 lliures per als fadrins que els acompanyaren.

Pel mes de juliol, a més de les noves contribucions hi ha un rebut, en francès, de 200 lliures de subvenció per a les tropes de les Medes, que obliga a fer una nova talla de 3 per 100. Però, en haver de pagar la nova *estancilla* i manutenció de la tropa, hi ha una altra talla del 10 per 100 que cobren també dels béns laics dels clergues locals que fins llavors n'estaven exempts.

Van succeint-se les talles per pagar sobretot l'*estancilla* mensual com també transports de bagatges d'oficials que vingueren de Roses i de Girona, mentre que han d'enviar cinc llaguts, més el gros d'en Cateura, a l'Escala a cercar farina, i d'altres són destinats a portar 16 bales de sabates des del convent -on probablement es guardaven- fins al camp del duc de Pòpuli.

Havia arribat el moment de tenir contactes amb el camp del citat militar que assetjava Barcelona. Així, per l'agost, el conseller Joan Bacó, de família felipista, hagué d'anar-hi, però altres encàrrecs amb missives no tingueren tanta sort, ja que caigueren en mans de bastiments armats de Barcelona, que s'emportaren captiva la tripulació, mentre que d'un altre llagut no es coneixia la seva sort, ja que es perdé tot el seu rastre.

Acabem la relació d'aquest any recordant que per la primavera passà per Sant Feliu un personatge important que de França anava a la ciutat comtal. Era el gironí fra Benet de Sala i de Caramany OSB, bisbe llavors de Barcelona i distingit des d'aquest any amb la dignitat de cardenal. Fervent partidari del pretendent Carles -com tots els de la seva família- fou segrestat a Alcalà venint de Madrid el 1706 i portat presoner a Baiona, després a Bordeus i, finalment, a Avinyó, aquí amb certa llibertat, però sense poder venir a Espanya fins al març de 1713. Per fi, després de moltes gestions, se li concedí el passaport perquè lliurement pogués tornar a la seva diòcesi, i més ara que havia estat nomenat Príncep de l'Església, amb gran enuig de Felip V, el qual decretà que no fos reconegut amb aquesta dignitat. Podem suposar que el viatge es féu per terra, car estan documentades pel clavari guixolenc les despeses en grana per a les seves cavalleries, mentre la comitiva estigué allotjada al convent del seu orde.

ANY 1714

La guerra està pràcticament reduïda al setge i assalt de la ciutat de Barcelona ara pel mariscal de Berwick, mentre que el duc de Pòpuli ha anat eliminant totes les defenses que s'oposaven al seu avanç, incendiant les poblacions que li oferien resistència. La nostra vila, que ha prestat obediència al Sr. Gregori Matas, rep d'aquest el permís que per any nou es facin eleccions per al nou consell i jurats, segons els antics costums, però es fa constar que no serveixi d'exemple per al futur, ja que ho accepta de forma provisional esperant la nova reglamentació que la monarquia dictarà per al Principat. L'acte es va dur a terme a l'església de Sant Joan sota la presidència del batlle Vicens Cama i sortiren elegits com a jurats: Gabriel Buscarons, Mateu Mercader i Josep Peribertó. Com que la casa de la vila estava ocupada per soldats, continuà l'acte a la citada església on foren elegits els altres càrrecs, entre ells el clavari, i la qüestió dels arrendaments quedà així: mollaratge a Josep Errero, traginer, i Isidre Fonellet, pagès, per 44 lliures; hostal i tavernes als mateixos per la suma de 220 lliures; mercaderia i peix a Joan Salamó, traginer, per 560 lliures; fleca a Joan Arxer, traginer, per 375 lliures; oli a Rafael Nadal, traginer, per 365 lliures; llenya a Benet Feliu, pagès, per 63 lliures; aiguardent a Josep Arxer per 415 lliures; neu i vi fred al mateix per ?; carnisseria a Antoni Pruneda, negociant de Palafrugell, per 175 lliures. Remarquem que és la primera vegada que guanya la subhasta una persona de fora de la població.

Posteriorment, i quan les necessitats del moment ho requereixen hi ha els arrendaments del quinzè dels grans i raïms, el vintè del peix i l'entrada del vi.

Com podem observar en la relació anterior d'arrendataris, destaca la presència de traginers, cosa que fa sospirar que aquest gremi en aquells anys de guerra fou beneficiat del seu treball.

Referent al nou clavari, hem de remarcar les dues actuacions peremptòries que ha de portat a cap, a part de les despeses ordinàries de la Universitat. La primera és la necessitat d'haver de pagar cada mes l'*estancilla* als francesos, ja sia amb impostos, capital propi o manllevat. La segona és l'obligació de retornar aquestes sumes prestades per diferents particulars. Per això, els jurats acorden de restituir 232 escuts, manllevats pel gener, a raó de 20 i 21 rals d'ardit a diferents persones, que serviren per pagar una *estancilla* més de la tropa francesa. També, com és costum ara, cada mes hi ha hagut una talla d'1 per 100.

Pel febrer, tingueren lloc les oposicions de consuetud per a mestre de gramàtica. Sortí guanyador Josep Lleonart per tres anys.

En tenir unes despeses extraordinàries de 1.320 lliures, s'executà la imposició del quinzè dels grans i raïms per 710 lliures i el vintè del peix per 260 lliures. Pel març, la talla és de 3 per 100. També un fet insòlit: el comte de Fienne de la cavalleria de Montiel no admet un escrit en castellà i l'exigeix en francès. Una altra nota de com anaven les coses aquell temps. S'hagueren de pagar forçosament 6 lliures al furrier de la companyia que vingué de Tossa provinent del destacament de Roses o anirien tots a la presó.

Per l'abril, en atenció a la carta del comte de Fienne sobre la impensada mort de la reina M. Lluïsa Gabriela de Savoia, feren a l'església parroquial les funeràries acostumades a càrrec dels béns de la Universitat. I van continuant les despeses variades al llarg del mes de maig. Per exemple, pagar als matxos que portaren farina, bacallà, etc., al governador de les Medes, a d'altres amb aliments a diferents nuclis de soldats, refresc als qui portaren el tàlem el dia de Corpus, certa quantitat pagada als soldats que havien custodiat a la presó els senyors Geroni Axandri i Benet Ayguavivas, etc.

Nova talla el juny de 3 per 100 per pagar als qui descarregaren farina d'una tartana que arribà al port, així com als diversos llaguts que portaren soldats i equipatge o bé a d'altres, amb vi de Canet. També tingueren l'assumpte dels 400 barrils de pólvora destinats a les tropes que assetjaven Barcelona i guardats en el monestir (29 de juny) i 614 barrils més per al mateix destí i dipositats al mateix lloc (del 25 de juliol al 4 d'agost), cosa que va impedir de celebrar la festa del sant Patró en aquest lloc i va haver-se de fer a Sant Joan ⁽⁸⁾. Tot això, segurament, ajudà a elevar les despeses

(8) CERVERA I BERTA, J. M. *Història del monestir de Sant Feliu de Guíxols*. 1981.

a la xifra de 1.730 lliures. El clavari, posteriorment, pagà unes altres 309 lliures.

De tots aquests dies, el *Manual d'acords* no cita per a res el moment tràgic que està passant la capital de Catalunya fins a la seva rendició pel setembre. Fa la impressió que els jurats només estaven pendents del seus deutes. Així, tenim que deuen dos anys de censos a l'abat i acorden pagar-los del que es tregui de l'arrendament de l'entrada del vi com també fer taba per vendre en encant públic la notaria i l'escrivania, que tant havien porfidiejat per obtenir anys abans. Igualment, resolien retornar a Benet Pellisser la part proporcional de la quantitat que bestregué pel dret de la sal, puix que Felip V ha estancat aquest producte en tot el Principat i en no disposar d'efectiu li atorguen l'arrendament del quinze de grans i raïms.

En exigir una nova talla a final d'any, a raó de 9 sous per 100, i davant la reacció raonable que devia fer la gent modesta, ofegada per tants impostos, així com els que s'havien endeutat per ajudar a alliberar familiars captius a l'Àfrica, han d'acordar per obligar a pagar la contribució del Sr. rei "que puguin valdre's de tots els remeis de justícia a què ells bé els apareixerà". Potser relacionada amb aquesta disposició, trobem la llista que fan per carrers, mesos i cases que han de pagar les talles, com també les que no han contribuït per estar deshabitades. Inclou des del mes de maig al desembre, i s'obté el resultat següent: raval de Tueda, 693 lliures i 6 sous; carrer del Mur 42 lliures i 8 sous; carrer de Sant Pere, 229 lliures i 10 sous; carrer de Sant Joan, 172 lliures; carrer d'Especiers, 199 lliures i 6 sous; carrer de Campllonc, 273 lliures i 10 sous; carrer Riera, 112 lliures i 10 sous; Sant Amanç, 19 lliures i 11 sous. Total: 1.658 lliures i 11 sous.

Per la nostra part, voldríem fer remarcar el valor econòmic que el raval de Tueda va adquirint en aquest segle.

Continua la relació de les cases que no havien pagat talles per no estar habitades i que foren: la casa de l'hereu Caymó de valor 300 lliures i que hauria de pagar 3 lliures i 12 sous; la del Dr. Quirch de 3.200 lliures i deute de 38 lliures i 8 sous; la del Sr. Barraquer de 1.900 lliures i deute de 18 lliures; la del Dr. Tauler de 2.000 lliures i deute de 24 lliures; la del Sr. Campmany de 600 lliures i deute de 7 lliures i 4 sous.

Però, arribà un moment que en ser tan importants els impostos a satisfer, els jurats es veuen obligats a demanar una moratòria fins al proper mes de gener, en què hi haurà els arrendaments de les gabelles, proposició acceptada pel comte de Fienne. Són uns dies en què tot són noves ordres i més ordres. El marquès de Caraffa, comandant de l'exèrcit de l'Empordà, indica al batlle de Sant Feliu l'obligació de donar tota classe de facilitats amb carros per als bagatges dels soldats del regiment de Sicília. També D. José Patiño, intendent dels exèrcits del principat de Catalunya obligà a fer llista dels homes de mar amb edat, nom dels pares i família marinera.

Es castigà la falsificació de dades amb 100 lliures la primera vegada i la segona amb penes corporals. Per la seva part, el comte de Fienne i el mariscal de Berwick proclamen un edicte sobre l'entrega de tota arma de foc.

Acabem la nostra exposició dels anys difícils de la Guerra de Successió a la vila de Sant Feliu de Guíxols intentant aportar una noció sobre els sentiments dels guixolencs en relació amb aquest conflicte. Segons Pierre Vilar, l'esperit d'aquest moviment fou sostingut sobretot per la petita noblesa catalana més que per la branca popular, perquè recordarien amargament els estralls de la darrera guerra sostinguda no feia encara gaires anys contra les tropes franceses. Aquesta posició potser explicaria les reticències, les inhibicions i els subterfugis emprats davant les repetides demandes d'homes per prendre les armes fetes per la Diputació del General. Aquesta conducta fa que no es trobin dades sobre repressaliats ni exiliats del nostre poble.